

פרוטוקול מס' ~~114~~ 113

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג', י"ד באב תשל"ה - 22.7.75, שעה 08.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:
י. חמיר - יו"ר
י. אר"דור
י. בארי
א. גיבלבר
א. הרליץ
א. ורדיגר
ד. זכין
ת. טובי
א. יריב
א. לין
ב. מואב
ב. צ. קשת
ד. קורן

מוזמנים:

ד. ברזילי - מרכז השלטון המקומי
ז. מלירן -
י. שולמן -
מר וירשובסקי - עיריית ת"א
ש. רותם - משרד הפנים
י. לוי -
מר גולדווטר - משרד המשפטים

מזכיר הוועדה: י. ברזני

ר ש מ ה : א. אדלר

סדר-היום:

1. ש ו נ ו ת
2. חוק הרשויות המקומיות (יעוץ משפטי).

ועדת הפנים ואיכות הסביבה
2.7.75

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. תמיר:

1. ש ו נ ו ת

מחרתיים, יום ה', נקיים פגישה עם
מרכז השלטון המקומי, ביזמתם. בישיבת
הוועדה ביום ו' נקיים שיחה עם ראש עיריית ת"א (על ענין שכונת
מונטיפיורי), ונשמע את אנשי שגב.

היו"ר י. תמיר:

האם יש למד רותם תשובה לשאלתי מהשבוע
שעבר בענין הבחירות בנצרה?

ת. טובי:

עדיין אין לי תשובה.

מר רותם:

לאחר שוועדת הפנים הביעה עמדה באשרוד,
אני מציע שנשלח דברי ברכה לאנשי מסמר-

ב.צ. קשת:

הגבול בלוד.

אני מקבל את ההצעה. המכתב יצא עוד
היום.

היו"ר י. תמיר:

נשמע עכשיו דו"ח מפי מר רותם על
ראיית-חשבון ברשויות המקומיות.

מר רותם:
לפי דרישת מבקר המדינה באחד הדו"חות
האחרונים שלו, ולפי הסכם עם הבנק
העולמי, הפעלנו השנה ראיית-חשבון ברשויות המקומיות, בהתאם להוראות
פקודת העיריות ופקודת המועצות המקומיות. מינינו 28 רואי-חשבון,
וכבר התחילו להגיע הדו"חות הראשונים לשנת 1973/74. בינתיים זוהי
פעולה נסיונית.

הדו"חות הראשונים כבר נותנים לנו
תמונה המחייבת אותנו לפעולה של הדרכה. התברר שבמשך השנים התחלפו
מספר מנהלי חשבונות ברשויות מקומיות, גזברים וראשי רשויות, והמצב
הכספי גם הוא משפיע בכיוון של אי-דיוקים בהכנת דיווחים וכו'. ואם
בדו"ח מסויים מדובר על גרעון כשלמעשה יש עודף - ברור שהדבר משפיע
גם על ההשתתפויות שלנו ועל חלוקת המענקים. בחלק גדול מן הדו"חות
צויין שרישומים שנרשמו לשנה זו שייכים למעשה לשנה אחרת, כמו
מסכורת השרתים השייכת לחודש סרץ (למרות שהתשלום לא שולם אלא באפריל),
וכדומה. גם הכנסה שמשרד מסלתי משלם לא הוכנסה ברישומים, למרות
שבמאזנים צריך בפירוש להופיע מעיף "החוב של המשרד". יש גם תופעות
שרשות מקומית מראה בספריה גרעון קטן יותר משיש במציאות, עי"כ
שתשלומים של השנה נרשמים לשנה אחרת. יש גם סעיפים בדבר פיגור
בהנהלת חשבונות, אי-התאמה של בנקים וכו'. יש מקרה של הכנסה של
רבע-מיליון לירות במרץ בעד תשלום מים ומסים, שנרשמו ברשות המקומית
אחרי אפריל, כי ההתאמה עם הבנק לא נעשתה כראוי. היו גם מקרים
הפוכים, שחיובי ריבית לא נרשמו כהוצאה לאותה תקופה.

אני מקווה שעד תחילת אוגוסט נקבל את

כל הדו"חות, ונסכם אותם נכתב ונגיש אותם גם לוועדת הפנים, ואז
התמונה תהיה ברורה יותר.

איפה היו כל השנים הללו ועדות הביקורת
של משרד הפנים?

ב.צ. קשת:

ואיפה היה מבקר המדינה כל השנים הללו?

א. הרליץ:

היו"ר י. תמיר: מי שקרא את הדו"ח של מבקר מדינה יכול היה לדעת כל הזמן שהעניינים אינם בסדר. רישומים רבים נעשו מתוך חישובים בלתי אומיניסטרטיביים. יש רשויות מקומיות רבות שהליקויים בהם אינם מחוייבי המציאות. אבל נחכה לדו"ח הסופי.

ד. קורן: אנחנו מדברים כל הזמן על זלזול בחוק וכו', אבל כל אחד מכה "על חטא" על חזהו של השני. כאן מדובר בשיטת רישום מסויימת. אינני חושב שאנשים רשמו כפי שרשמו כדי להראות לתושבי עירם שיש יותר או פחות כסף בקופה משהיה באמת. אינני מאמין שראש עיר יכול להורות לגזבר שלו לרשום פעולה בצורה שתראה כאילו השנה יש עודף בקופה. כאן פועלת הנהלת החשבונות והמחשב, וצריך להשתלט על הנושא של שיטת הרישום, ולא יותר.

ז. מליון: לא אדבר על ציח הפרסום שמשרד הפנים נתן לעניין. אנחנו בעד ביקורת, וביקורת יותר טובה, ולא הרשויות המקומיות הן האשמות בכך. עוד היום לא היתה ביקורת יותר טובה. גם חוליות הביקורת של משרד הפנים שפעלו בעבר - חוסלו. אנחנו מתנגדים להעמיד את העניין הזה בהכללה, כאילו כולם פושעים הבעלי כוונות רעות. אני מתנגד לכל רמיזה כזאת, ואני מבקש לשמוע גם את הנוגעים בדבר. עכ"פ, לא תמיד הסיבות הן ברשות המקומית. יש מקרים של אי-ידיעה מראש מה ואיך לרשום, וכו'. אנחנו מבקשים אפוא אפשרות להגיב את טענות משרד הפנים באורח יסודי כאן, בוועדת הפנים.

היו"ר י. תמיר: אני מסכים לחלק מדבריו של מר מליון. גם אני מבור שלא ייתכן לעשות כאן הכללות. רוב הרשויות המקומיות עושות כמיטב יכולתן, אבל יש מטפר דברים קשים מאד בדו"חות של מבקר המדינה. מכל מקום, נדון בכך, כאמור, כשנקבל את הדו"ח הסופי.

2. חוק הרשויות המקומיות (יעוץ משפטי)

היו"ר י. תמיר: דחינו את ההצבעה בחוק זה עד שנשמע את אנשי מרכז השלטון המקומי שלש להם הסתייגויות במעייפים 3 ו-7. בניגוד לדעת מרכז השלטון המקומי, רוב החברים בוועדה סבורים שהיעוץ המשפטי חייב להיות עובד העיריה, ושצריך לתת חוקף רב ככל האפשר לחונות-דעתו של היועץ המשפטי בעיריה. במעייף 1, סעיף ההגדרות, אין הערות.

מעייף 2

י. ארינור: לפנינו נוסח מחוקן, האומר במעייף 2 (א) שעיריה חייבת לקבל יעוץ משפטי. לי נראה שצריך להוסיף במפורש שהעו"ד צריך להיות עובד הרשות. בסופו של דבר זה יחסוך לעיריה גם כסף. כי עריכת חוזים שיגרתיים שמוציאים החוצה לעו"ד פרטי עולה כסף רב. אין זה מונע עיריה להתיעץ בדברים גדולים גם ביעוץ משפטי נוסף שאיננו עובד העיריה. אבל עקרונית צריך שבכל רשות מקומית יהיה יועץ משפטי משלה, אם יש בה 30 אלף תושבים ומעלה.

מר רותם: במעייף (א), במקום הניסוח "רשות מקומית חייבת בקבלת יעוץ משפטי", אני מציע לומר: "לרשות מקומית יהיה יועץ משפטי" - בין אם זה עובד קבוע או התקשרות עם משרד עו"ד פרטי. כי מה פירוש המלים "חייבת בקבלת יעוץ משפטי"? באילו מקרים? איך?

הי"ר י. תמיר:
גם לי נראה הניסוח של הסעיף לא טוב.
צריך להיות סעיף כולל, הקובע שרשות
מקומית חייבת לקיים מוסד ששמו יועץ משפטי, ואח"כ יבואו הסעיפים
הנאים שהם הפועל-יוצא של הסעיף הכולל הזה. ההגדרה "חייבת בקבלת
יועץ משפטי" נראית לי מופשטת מאד.

מר רותם:
בסעיף (ב) אני מחייב את ההצעה שלכל
רשות מקומית יהיה יועץ משפטי. השאלה
של עובד קבוע או לא קבוע איננה פשוטה. יש עיריות די גדולות שזה
30 שנה הן קשורות עם משרדי עו"ד פרטיים.

י. ארידור:
הן יכולות להמשיך להיות קשורות אתם,
אבל ימנעו גם עו"ד יועץ משפטי ליד
הרשות, שיטפל בדברים הקטנים השיגרתיים.

מר רותם:
משרד עו"ד הררי למשל הוא יועץ משפטי
של רשויות מקומיות רבות כבר קרוב
ל-40 שנה. גם עיריית פתח-תקווה קשורה בו, למרות שיש בה גם פקיד
העוסק בעניינים משפטיים קטנים, למרות שאיננו יועץ משפטי. אני חוזר
אפוא ומציע לכתוב: "בכל עיריה חייב להיות יועץ משפטי", אבל לא
לפרט שהוא צריך להיות עובד העיריה. כי אני חושש שיקרה עם היועץ
המשפטי מה שקרה לנו עם מבקר העיריה שקבענו חובה למנותו בכל רשות:
מאז יצא החוק יש רשויות רבות שלא הצליחו להשיג רואה-חשבון לתפקיד
זה. משום כך אינני סבור שצריך לכתוב שהיועץ המשפטי חייב להיות עובד
העיריה ודווקא.

י. ארידור:
אבל ההצעה הזאת, שהיועץ המשפטי יהיה
עובד העיריה, מופיעה גם בחוברת-הכחולה
של הצעת החוק.

מר רותם:
לא משרד הפנים הוא שהגיש את החוברת
הכחולה.

י. ארידור:
אני מבקש לשאול: האם משרד הפנים סומך
ידו על החוברת הכחולה או לא?

מר רותם:
משרד הפנים איננו מתנגד לחוברת הכחולה,
אבל מבקש להכניס את השינויים שהזכרתי.

מר וירשובסקי:
גם אני סבור שמוטב לכתוב "לרשות
מקומית צריך שיהיה יועץ משפטי".
בסעיף (ב) נראה לי שההצעה בדבר 30 אלף טובה יותר מזו של 50 אלף
תושבים. אני כשלעצמי הצעתי לכתוב: "כל רשות מקומית שיש לה לפחות
30 אלף תושבים, וכן כל עיריה" (משום שיש עיריות שיש בהן פחות
מ-30 אלף). מה גם שלרוב העיריות (25 מתוך כ-30) יש היום יועץ
משפטי בשכר, גם אם חלקן עדיין בעזרות ביועץ משפטי מבחוץ - וחבל.

ז. מלינו:
לי נראה שיש סחירה בין סעיפים (א)
ו(ב) של סעיף 2. סעיף (א) אומר שכל
רשות מקומית חייבת לקבל יועץ משפטי. ואילו סעיף (ב) אומר שרק
רשויות שיש בהן 30 אלף (או 50 אלף) תושבים חייבות למנות עו"ד
כיועץ משפטי - ונראה לי שזאת סחירה. לכן אני תומך בהצעת הי"ר:
סעיף 2 צריך להיות מורכב מסעיף (א) בלבד, ובסעיף 3 לפרט יותר.

ג. קורן:

אני מציע שמעיקף 2 ינוסח כך: "רשות מקומית חייבת בקבלת יעוץ משפטי באחת מהצורות הנאות..." ואח"כ לפרט בסעיפי-משנה את האפשרויות. עי"כ נדגיש את החובה לקבל יעוץ משפטי. אם הוא יהיה עובר העיריה או התקשרות עם עו"ד מבחוץ - את זה נפרט בסעיפים הבאים.

מה שנוגע למספר החושבים - לא נראה לי שעיר כמו עכו חוכל להעסיק יועץ משפטי מדרגה א' במשרה מלאה, ואילו ביתר הזמן הוא ירצה בוודאי לעסוק בפרקטיקה פרטית. משום כך הייתי ממליץ לקבל את הגירסה של 50 אלף ולא 30 אלף חושבים.

ב.צ. קשת:

אני-אפשר לקרוא את הסעיף הזה ללא התייחסות לסעיפים האחרים. יש בחוק הזה שני דברים יסודיים: (1) הצורך ביעוץ משפטי - ועל כך אין חולקים; (2) השאלה מה אנחנו מעדיפים: יעוץ מעולה, סוג א' - ואז ברור שצריך לאפשר לעו"ד כזה לעסוק גם בפרקטיקה פרטית, מפני שאף עו"ד שמכבד את קופתו לא ילך לעבוד במשרה מלאה בעיריה קטנה; או שאנחנו אומרים שאסור לעו"ד העוסק בפרקטיקה פרטית להיות עו"ד של עיריה, מסיבות שונות. ויש נימוקים לכאן ולכאן.

לי יש רושם שמוטב בכל זאת עו"ד שיהיה צמוד לעיריה, שהוא עובר העיריה ושזה עיסוקו. כי אנחנו יודעים שגם חברי עיריה שהם עורכי דין - התורים במשרדיהם הפרטיים מתארכים לפתע. הצמדת היועץ המשפטי לעיריה כעובד קבוע תהיה טובה מפוא גם לטיהור האווירה.

ייתכן שאפשר למצוא דרך שתאפשר לעו"ד כזה להיעזר גם בעו"ד מבחוץ, במקרים מיוחדים, כשמתעוררת סוגיה הצריכה חוות דעת של עו"ד שמתמחה בשטח מסויים.

לשאלה של 30 אלף או 50 אלף חושבים - לי נראה שמוטב לצרף יחד כמה עיריות קטנות, ובלבד שהעו"ד יעסוק רק בעבודתו בעיריות ולא בפרקטיקה פרטית. לי נראה שבעיריות קטנות, פרט לענין התקציב, אין גם עבודה מספיקה לעו"ד במשרה מלאה. מוטב אפוא שעו"ד כזה ישרת שני מקומות קטנות. במחשבה ראשונה נראית לי אפוא יותר הגירסה של 50 אלף.

י. ברזילי:

אני רוצה לדבר גם כראש עיר וגם כעורך-דין.

רוב הרשויות המקומיות - קטנות

וגדולות - יש להן יעוץ משפטי. ואני חושב שחובה על כל רשות, אפילו מנחמיה על 800 חושבים, שיהיה לה יועץ משפטי עפ"י חוק, בין אם הוא עובד במשרה או עו"ד פרטי.

עירי, חדרה, קשורה עם משרד עו"ד

פרטי בחיפה (תקופה מסויימת היינו קשורים עם משרד עו"ד הררי). אנחנו משלמים לו כ-3,500 לירות לחודש. תמורת זה אנחנו מקבלים ממנו יום אחד שלם בשבוע אצלנו, יום בו העו"ד הבכיר במשרד יושב אצלנו. נוסף לכך, בכל עת שאנחנו זקוקים ליעוץ משפטי אנחנו יכולים לבוא אליו למשרד, ומקבלים יעוץ ללא תשלום נוסף, בין אם מעוה"ד הבכיר במשרד או מאחד מעוזריו - הכל לפי הענין. תמורת עבודתו אצלנו יום בשבוע איננו משלמים לו הוצאות נסיעה וכו', ועבור שירותים משפטיים מיוחדים (הופעה בבית-משפט במקרים מיוחדים) אנחנו משלמים לו תעריף מוזל בהרבה מן המקובל בשוק. אם המשפט מתברר בבית-משפט ביום הקבוע שלו אצלנו - איננו משלמים לו כלל.

חולון מקבלת יעוץ כזה פעמיים בשבוע,

וגם היא מקבלת שירותים ממשרד עורכי-הדין שהיא קשורה אתו, בחינם. השירותים הללו הם אפוא טובים, זולים, ומקיפים את העזרה הנדרשת כולה. עוה"ד שלנו איננו מופיע בתביעות קטנות (עבירות על חוקי הרישוי, הבניה וכו'), אלא במקרה של סיבוך. בתביעות הקטנות מופיע בשמנו בביהמ"ש מנהל מחלקת התברואה או מזכיר העיר. היעוץ המשפטי כולו, כולל המשפטים לא עולה לנו יותר מ-5,000 לירות לחודש, ואני חוזר: אנחנו מקבלים יעוץ משפטי טוב. אם ניקח עו"ד קבוע בעיריה, השכר שאפשר לשלם לו בהתאם לדרגות המקובלות והקבועות לא יעלה על 4,000 לירות לחודש. ואיזה עו"ד ברמה גבוהה ילך לעבוד בעיריה בשכר

א. הרליץ:

תחפלא.

מר וירשובסקי:

אפשר באמת לחשוב שרק הכסף קובע כאן.

י. ברזילי:

הדי ניסיונו לברר, והדי גם ספרות מקצועית, אש"ל ונסיעות אינם משנים עוד היום, כך שאינם יכול לתת לעובד כזה גם הטבות שמחוץ למשכורת.

י. באר:

אבל דתק ופיצויים ופנסיה יש בכל זאת.

י. ברזילי:

צריך גם לזכור שעו"ד זקוק לספרייה, למזכירה, הוא יוצא לחופשה ולמילואים. ואז - כשקיימת חובה לקבל יעוץ משפטי בסוג מסויים של נושאים - אתה צריך להחזיק שני עורכי-דין, או לחפש לתקופות כאלה שירותים מבחוץ. ארבע פעמים פרסמה עיריית חדרה מכרז למבקר; פעמיים כתבנו שהדירוג יהיה בהתאם למקובל, ופעמיים כתבנו שהדירוג יהיה בהתאם לכישורים. כל מי שהציע עצמו היה פחות טוב מאלה שמשרד הפנים שם עלינו עכשיו כמבקרים. אילו יכולנו להתקשר עם משרד של רואי-חשבון - במקום להעסיק רואה-חשבון כעובד העירייה, כפי שקובע החוק - אני חושב שהיינו יכולים לקבל שירותים יותר טובים ויותר זולים.

אני סבור אפוא שהניסוח של סעיף 2 חייב להיות: רשות מקומית חייבת להעסיק עורכי-דין כיועצים משפטיים, ללא חובה שיהיה זה עו"ד עובד העירייה. אם אני יכול לקבל עו"ד שיהיה עובד קבוע בעירייה והוא מודגה מעולה - אני מוכן להפסיק מיד את ההתקשרות עם המשרד בחיפה. אבל לא צריך לחייב אותי.

אשר למגבלה של 30 אלף או 50 אלף תושבים - מאחר שרוצים לקבוע שבמרבית הישיבות של העירייה תהיה חובה שישב עו"ד - ההנחה היא שאי-אפשר להחזיק עו"ד כזה בישיבות המועצה של כל עירייה קטנה. מבאן שניתן לומר שהמספר צריך להיות 50 אלף ולא 30 אלף תושבים. מצד שני, אני רוצה לקבוע שהנוק בעירייה קטנה עלול להיות גדול יותר מאשר בעיר גדולה אם אין לה יעוץ משפטי מתאים.

י. ארידור:

האם החסכון בעירייה כלשהי צריך להיות דווקא על חשבון המשרה של היועץ המשפטי? ואם לאו - מה מפריע לך לקחת עו"ד עובד קבוע בעירייה, ויחד עם זה להמשיך עם עו"ד פרטי בשיטת ה"דייטטינג"?

י. ברזילי:

אז השאלה היא מה מהם הוא היועץ המשפטי של העירייה, מי מן השנים הוא הקובע במקרה של חילוקי דעות. ואם ח"כ ארידור מציע שאמנה בעירייה עו"ד עובד קבוע בשכר רק משום שהחוק דורש זאת, ואילו את היעוץ המשפטי אלך בכל זאת לבקש בחוץ?

אני חוזר אפוא ומציע שמע"ף 2 ינוסח כך: רשות מקומית חמנה עורך-דין או עורכי-דין כיועץ משפטי. שאלת מספר התושבים תישאר לסעיף אחר.

א. גיבלבר:

גם אני התלבטתי בשאלה. האידיאלי כמובן היה שלכל רשות מקומית יהיה עו"ד עובד העירייה, שהוא עו"ד טוב. אבל במציאות זה לא תמיד ניתן. מה שאנחנו רוצים זה שכל רשות מקומית תלווה באורח מתמיד בייעוץ משפטי. משום כך אני מציע להגביל זאת לרשויות של 50 אלף תושבים ומעלה, כי אם מדברים על רשויות קטנות יותר - מוטב לכתוב "כל רשות מקומית", ולא לציין מספר. ואם ח"כ ארידור מוטר על עו"ד עובד העירייה במשרה לא מלאה - עוד יותר קשה יהיה לקבל עובד כזה, משום שהוא יתקשה למצוא לו עבודה במקום אחר למחצית השניה של המשרה.

א. גיבלבר:

אני מקבל את דבריו של ראש עיריית חדרה שהנוסח לא צריך להיות כל-כך מחייב, ושסעיף 2 צריך להסתפק בקביעה הכללית המחייבת דשות מקומית בקבלת יעוץ משפטי, בלי פירוט איד.

י. לוי:

אני מבקש לחלוק על דבריו של מר ברזילי שהכישורים המשפטיים של עו"ד נקבעים לפי השכר שהוא מקבל. יש מניעים לעו"ד ללכת לעבוד בשירות הציבורי, ולא רק בעיריות, גם כשהוא עו"ד טוב וגם כשהשכר בשירות הציבורי נמוך יותר. יש מניעים לעבודה כזאת, לאו דווקא כספיים.

בדיוני ועדת המשנה כבר נדונו מרבית הבעיות שהועלו כאן היום, והנוסח הלבן המתוקן שלפניכם הוא תוצאה של הדיונים בוועדת המשנה. סעיף (א) המוצע הוא סעיף דקלרטיבי, הבא להנחות את הרשות המקומית הקטנה שאיננה נכללת במסגרת פסקה (ב), שגם היא חייבת לקבל יעוץ משפטי. וכנגד דבריו של ראש עיריית חדרה אני רוצה להזכיר לכם את דבריו מהשבוע שעבר של ח"כ אבוחצירא, ראש עיריית רמלה, שטען שיותר זול להעסיק עו"ד קבוע של העיריה, ורק במקרים מסויימים לקבל חוות-דעת מבחוץ.

א. ליני:

עקרונות אני מקבל את דבריו של מר ברזילי, ראש עיריית חדרה. אני מכיר את עבודתה של עיריית חיפה מזה זמן רב. לא פעם ראיתי את חולשתו של העו"ד שהוא עובד שכיר כשהוא צריך לעמוד מול ראש עיר שהוא אישיות חזקה. גם כשהעו"ד צדק לחלוטין בחוות-דעתו המשפטית - כשהדבר עמד בניגוד לעמדתו של ראש העיר, היועץ המשפטי המעולה ביותר, אם היה תלוי בשכרו בראש העיר, התקפל תמיד, והיועץ המשפטי שלו לא התקבל מאידך, כשראש עיר כזה היה מזמין יעוץ משפטי של עו"ד בכיר ועצמאי מבחוץ - היה לדבריו משקל אחר אצל ראש העיר, ועי"כ נמנעו במקרים רבים שגיאות קשות. בחיפה התחלפו לאחורונה שלושה יועצים משפטיים. כל אימת שחוות דעתו המשפטית של היועץ המשפטי לגבי מעשה מסויימים שראש העיר עמד לעשות לא נראתה לראש העיר - נאלץ היועץ המשפטי להתפטר.

הניסוח שהציע מר ברזילי נראה לי אפוא גמיש ועונה לצרכים, ויאפשר לרשות המקומית להפיק תועלת משתי האפשרויות גם יחד. כדי למנוע קונפליקט בין יועץ משפטי חלש אצל ראש עיר חזק אני ממליץ אפוא שנקבל את הצעתו של מר ברזילי, ונאפשר את הניסוח הגמיש. במקרה כזה לא עולה גם השאלה של מספר תושבים. אם לא תתקבל הצעתו של מר ברזילי - אני מציע לקבל את הגירסה של 30 אלף תושבים בפסקה (ב).

י. בארי:

אני מתנגד להחללות שדיברו בהן כאן כמה מקודמי. לא כל מי שהוא שכיר - בהכרח נופל ברמתו ממי שאיננו שכיר, ולא כל מי שהוא שכיר עושה בהכרח עסק דע מבחינה כלכלית. יש המעדיפים את הבטחון, את הפנסיה ואת שעות העבודה הנוחות של משרה קבועה בעיריה, ללא קשר עם רמתם המקצועית.

שמענו כאן שני ראשי ערים, שכל אחד מהם נקט עמדה הפוכה משל רעהו. מר ברזילי הסביר לנו היום למה כדאי לו יותר להתקשר עם עו"ד פרטי. בשבוע שעבר הסביר לנו ראש עיריית רמלה עפ"י חישונים כספיים למה עדיף לו לקחת עו"ד שכיר עובד קבוע בעיריה. בישיבה קודמת טען מר וירשובסקי שעו"ד שכיר שהוא קבוע במשרתו ואינו ניתן להחלפה בכל רגע נתון פחות ללחצים של ראש העיר. היום טען לנו ח"כ ליני ההיפך.

לכן, כיוון שלכל גירסה יש פנים לכאן ולכאן, אני נוטה לקבל את הגישה של מר ברזילי: שהדבר ישאר לשיקול ועתו של כל ראש רשות אם לשכור פריליט עובד קבוע של הרשות או להתקשר עם פרקליט פרטי על בסיס של "ריטיינר", תוך ידיעה שלכל אחת משתי השיטות יש יתרונות וחסרונות. אם לא תתקבל הגישה הזאת - אני תומך בגירסה של 50 אלף ולא 30 אלף תושבים.

א. יריב:

לי אין נסיון כמשפטן, אבל אני מכיר את השטח של האחריות הציבורית. נוסף לכל השיקולים שנשמעו כאן - אני חושב שעלינו לשקול גם את שאלת מעמדו של ראש הרשות. לא נראה לי שצריך להגביל אותו עד כדי כך שהכל קבוע ותפור עבורו מראש, כשברור שבחיים לא הכל יכול להתאים בדיוק למשבצת המתוכננת. השלטון המקומי תלוי ברוב המקרים באישיותו ובמעמדו של ראש העיר, ואנחנו צריכים לשקול גם את הצורך לאפשר מרחב תמרון ועצמאות כלשהו לראש הרשות. לכן נראים גם לי דבריו של מר ברזילי, ואני תומך בהצעתו.

מר וירשובסקי:

איש אינו חולק על הצורך שבעיריה יהיה גזבר שהוא פקיד העיריה, מהנדס שהוא פקיד העיריה, מזכיר שהוא פקיד העיריה ועכשיו גם מבקר שהוא פקיד העיריה. ורק כשמגיעים לעוה"ד - מתחילים לשקול כל מיני שיקולים אחרים. אני חולק על הגישה שהחוק מחייב עיריה להחזיק לה גזבר, מזכיר, מהנדס, רופא וטרינר, תברואן, מבקר - כולם עובדי העיריה, ורק היועץ המשפטי יהיה על בסיס של החקירות עם משרד פרטי. אני מכיר עיריה שרצתה לשכור לה עו"ד מבחוץ, שעבודתו עבור העיריה מסתכמת בשעתים לשבוע, ואז - היה זה לפני שש שנים - האיש ורש עשרות אלפי לירות. אני מכיר עורכי-דין לא מעטים שבאים אלי כעו"ד של העיריה ושואלים עצה, ולאחר מכן גוחנים יעוץ משפטי בהתאם. אני יודע שעיריית חיפה לא הפסיקה במשך שנים לחפש עו"ד קבוע עבור העיריה, עד שמצאה לה. ואני סבור שגם בחנאי התשלום של היום אפשר למצוא עו"ד כזה שיהיה עבור קבוע של העיריה ויהיה עו"ד טוב, ובפרט אם יאפשרו לעורכי-דין לעבוד בעיר לא גדולה במסגרת חלקית.

אדם שהוא שכיר ויודע שאי-אפשר לפטרו מעבודתו אלא על עבירה משמעותית, שחיתות או בטלנות מוחלטת - יוכל להתמודד לאין ערוך טוב יותר מאותו עוה"ד הפרטי, אפילו מעולה, שיודע שניתן להחליפו בכל רגע אם דעתו אינה תואמת את זו של ראש העיר. אם כי ברור שאפשר למצוא גם דוגמאות הפוכות. בסופו של דבר אנחנו רוצים שרשות מקומית תהיה משולה לממשלת ישראל. האם מתקבל על הדעת שממשלת ישראל תמסור עבודות של יעוץ משפטי החוצה? והרי גם בממשלה יש שרים חזקים. כסף זה ענין אחד. אבל העמדה - האפשרות לעמוד נגד מועצה שעובדת על החוק - כאן עדיף הרבה יותר פקיד העיריה מאשר עו"ד פרטי.

לכן אני רואה את הענין של יועץ משפטי שהוא עבור הרשות המקומית לפחות ברשויות הגדולות כנשמט-אפו של החוק כולו, כפי שגם הוצג בהצעה המקורית של החוק, ויהיה זה משגה אם בגלל שיקולים כספיים (שגם הם ניתנים להפרכה) יוחלט אחרת. מכל מקום, אם הוועדה רוצה לנסות ולראות איך הדברים הללו יפעלו במציאות - מוטב להבדיל בין עיריה גדולה ובין עיריה קטנה, ולראות קודם כל איך הענין יפעל בשנתיים-השלוש הבאות בערים הגדולות. אבל לתת מראש אפשרות לעיר כמו ירושלים, ת"א או חיפה להתקשר עם עו"ד פרטי - בכך אנחנו נסוגים מיד 15 שנים אחורנית.

מר גולדווסר:

אני מבקש להציג כאן את עמדת משרד המשפטים. אנחנו תומכים בהחלט בדברים כפי שהציג מר וירשובסקי. הדגש הוא בשמירת שלטון החוק ברשויות המקומיות, כפוף לעקרון שעו"ד יהיה עבור העיריה, בהגבלות ובתנאים שנקבעים בסעיפים האחרים של החוק. אנחנו גם סבורים שצריך לקבל את העקרון של הזמנת-חובה של היועץ המשפטי לכל ישיבות הנהלת הרשות המקומית.

י. ארידור:

האם משרד המשפטים תומך גם בהזמנת-חובה של היועץ המשפטי לממשלה לכל

ישיבות הממשלה?

יש הבדל.

מר גולדווסר:

נראה לנו שעו"ד שמוזמן מבחוץ איננו מסוגל מטבע הדברים להשתתף בכל ישיבות הוועדות - מה שנראה לנו כאמור

מר גולדווטר:

כתמציתו של החוק. משום כך תומך משרד המשפטים בעקרון של עו"ד כפקיד של העירייה.

לענין של 30 אלף או 50 אלף תושבים - אין לנו עמדה נוקשה. אני מבקש רק להביא בחשבון שהצורך ביועץ משפטי איננו דווקא פונקציה של גודל האוכלוסיה ברשות המקומית.

היו"ר י. תמיר:
אני מציע שלא נחליט היום. היום עומדת הכנסת להצביע על חוק בחירת ראשי ערים, ובר העשוי לקבוע את גישתי שלי לחוק שלפנינו.

אני מצטרף לדעת אותם חברים הסבורים שאין לעשות הכללות בנושא זה. משום שהדבר חלוי בכל מקרה באופיו של היועץ המשפטי ובהתנהגותו האינדיבידואלית. יש יועצים משפטיים אשר מסוגלים בהחלט לעמוד בפני ראש עיר שנראה להם שעומד להחליט משהו לא חוקי, ולומר לו במפורש את דעתם; ויש כאלה שאינם מעזים לעמוד על שלהם.

איננו יכולים לפסוק סופית איזו משתי הגישות היא הטובה ביותר, וכבר הזכירו כאן חברים את הדעות המנוגדות של שני ראשי הערים - מר ברזילי מחדה וח"כ אבוהצירא מרמלה, שכל אחד דיבר מנסיגונו הוא. אני מציע אפוא לדחות את ההכרעה בענין זה עד שי וכרע היום בכנסת איך ייבחר ראש העיר.

אני מתפלא על הנימוק שהועלה כאן, שקשה למצוא אנשים מתאימים לתפקיד מסוג זה בעובדים קבועים של העירייה. בכל שנה מסיימים את לימודיהם מאות עורכי-דין חושים, ורבים מהם בוודאי יכולים לתרום תרומה למקצוע גם בשטח הפעילות הציבורית. ועדות לכך הלהט בדבריו של מר וירשובסקי כאן. יכול עו"ד למצוא סיפוק בעבודתו בשירות הציבורי גם מחוץ לשטח עיסוקו המקצועי השוטף, - כפי שמעיד המכתב שנשלח מקרית-מלאכה למשרד הפנים בדבר הוואה-החשבון שהם מבקשים להאריך את שירותי בנימוקים שהוא משמש להם יועץ משפטי, מנחה ומדריך כאחד. ואני מתפלא על גישתם של ראשי עיר ותיקים דווקא החוששים שמא יכנס יועץ משפטי כזה לשטח שלהם ויחרוג כביכול מהשטח שהם כנבחרים הציבור מופקדים עליו משום שהם כביכול מעל לתפקיד שלשמו נבחרו, עד כדי הגנה על ראשי מועצות שסרחו.

המעיה הזה קשור במידה רבה בתסורות המתחוללות בשלטון המקומי בעולם כולו. מי שעוקב אחר הפרסומים בשטח זה בעולם כולו יודע את המשבר העמוק הפוקד את השלטון המקומי בעולם המערבי בכלל - ארה"ב, גרמניה, שבדיה, אנגליה ובוודאי איטליה. אילו הייתי אני ראש עיר, הייתי הולך לקראת מפנה בשטח זה. אבל אני חוזר ומציע לדחות בינתיים את ההכרעה בסעיה זה, ובשלב זה נפסיק את הישיבה.

(הישיבה ננעלה ב-10.40)